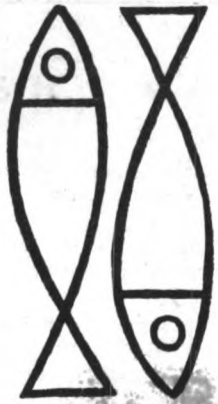

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Tot een voetbank voor Christus' voeten gemaakt

„Aldus luidt het woord des HEREN tot mijne Here: Zet u aan mijn rechterhand, totdat Ik uw vijanden gelegd heb als een voetbank voor uw voeten“.

(Psalm 110 : 1)

Luther begon eenmaal een preek over ps. 110 met deze woorden: „Deze psalm is verschrikkelijk voor de tirannen en vertroostend voor de onderdrukten“.

Dat spreekt ons toe, wanneer we deze psalm lezen op de 5e mei, de gedenkdag van onze nationale bevrijding, de bevrijding van ons verdrukte volk uit de hand van de tiran Adolf Hitler.

Het is hier de plaats niet om leiding te geven bij de herinnering aan al die mateloze ellende, die in een tijdsbestek van 5 jaren, die ons bij tijden een „nimmereindigende eeuwigheid“ toe schenen, over ons volk is uitgestort.

Wel willen we ons laten leiden bij ons herdenken door het Woord des HEREN tot onze Heer Jezus Christus, profetisch vertolkt eeuwen vóór de Christus, in de vervulling gesproken tót de Christus bij zijn hemelvaart en blijde incomste in de troonzaal des Allerhoogsten.

Het staat toch voor ons vast, dat psalm 110 van dat heilsfeit van Hemelvaart getuigt. Het nieuwtestamentisch getuigenis, in vele aanhalingen uit deze psalm, zowel door Christus zelf als door zijn apostelen, is te opvallend en te krachtig, dan dat het weersproken kan worden.

Het staat evenzeer voor ons vast, dat deze psalm ons doet weten wat we elders uit de heilige schrift zo niet weten, met welke rede n.l. de allerhoogste God zijn gezalfde Koning heeft geïntoniseerd ten dage zijner hemelvaart.

Christus' gemeente, op aarde achterblijvende, krijgt als het ware een door de Geestder-inspiratie verzorgde „reportage“ van wat daar boven gebeurt, wanneer de wolken zich weer sluiten achter de opgevaren Heer.

We willen ons in de komende weken in de 110e psalm verdiepen, maar met oog op 5 mei, onze nationale bevrijdingsdag, wordt onze aandacht nu bijzonder gevangen door al wat bij Christus' troonsbestijging gezegd is van zijne en onze vijanden.

Het is onder het soeverein bestuur van Hem, die zit aan Gods rechterhand, zo geworden, dat onze bevrijding en haar jaarlijkse herdenking in de naaste buurt van hemelvaartsdag „viel“. Het kan niet anders, of Hij, die sinds hemelvaart alle ding regeert, dwingt onze gedachten zich bezig te houden met het directe verband tussen hemelvaart en bevrijdingsdag.

Zo goed als op de 14e mei 1940, — Rotterdam brandt, een dag na Pinksteren, — als nimmer te voren het bloed-vuur-en-rookvisioen van Joël als onderdeel van Petrus' Pinksterpreek ons voor ogen kwam te staan.

En zoals trouwens in al die bange 5 jaren tussen Pinksteren-1940 en Hemelvaart-1945 menig Schriftwoord, met name uit psalmen en profeten, tot ons is gaan spreken in vertroostende concreetheid. Ook al willen we daarbij niet vergeten, dat we wel eens een tekst hebben laten zeggen wat wij gaarne wilden horen, alsook dat we somtijds zochten naar teksten, die ons konden troosten en

voorbijlazen aan teksten, die ons vermaanden of verootmoedigen.

* * *

Maar nu psalm 110. Hemelvaartpsalm. We zouden ons vergissen als we dachten: hier gaat het allemaal alleen maar over de hemel.

Hier wordt wel gesproken in de hemel maar volstrekt niet alleen over de hemel. Men is in de hemel met zijn gedachten en gesprekken minstens zoveel met de aarde bezig als wij op aarde met de hemel. Sinds met Christus' hemelvaart in principe hemel en aarde zijn verenigd tesaam is dat zo. Dat de hemel niet maar met de hemel en de aarde niet maar met de aarde bezig is. Maar dat bij al wat in de hemel gedaan wordt gedurig de aarde in het oog gehouden wordt. En zo mag ook bij al wat wij op aarde doen gedurig de hemel in het oog gehouden worden.

Dat is hemelvaartsleven. Nu, dan valt het ons op, hoe in deze hemelvaartpsalm telkens maar weer over de aarde en al wat hier zich afspeelt wordt gesproken. Onze God en zijn Gezalfde houden zich intensief bezig met het wereldgebeuren. De 5e mei 1945 is aan hun goddelijke aandacht niet ontsnapt, maar juist gewild. In wanorde terugtrekkende duitse legereenheden, een tiran, die in wanhoop zich stort in zijn eigen zwaard, toegejuichte bevrijdingstroepen, opengaande concentratiekampen,.... dat stond maar niet naast het feest van hemelvaart, maar het maakte op een ontzaglijke wijze heel concreet het feit van hemelvaart. Want 5 mei 1945 stond in het hemelvaartsprogram, dat naar psalm 110 God zijn Zoon en onze Heer heeft overgereikt.

Zo immers luidde het mandaat voor Christus:

„Heers temidden van uw vijanden“.
Maar het was een opdracht met een belofte: „Ik zal uw vijanden leggen als een voetbank voor uw voeten“.

Nu mag en kan Hij, Christus, koningen verpletteren ten dage zijns toorns, gericht houden onder de heidenen en het vol lijken maken.

Deze kant van het hemelvaartsevangelie is ons concreet geworden in de mei-dagen van 1945.

Hoe zijn ze verpletterd: Mussolini, Hitler!
Hoe is er gericht gehouden over de germaanse horden!

Hoe is heel West-Europa vol lijken geworden in de verbeterde bevrijdingsstrijd, waarin illegale strijders en ondergrondse werkers de spits hebben afgebeten, ten koste van hun leven. Maar ook ontelbare doden onder de vijand.

De vijand. Onze vijand.
Maar in psalm 110 spreekt God tot Christus van „uw vijand“.

Is onze vijand altijd zo maar Christus' vijand?

Neen. Maar „zou ik niet haten die U haten?“

Nederland had maar niet met een nationale vijand te doen.

De Kerk van Christus had het met een fervente hater van het evangelie en de zaak van Christus van doen. Een geestelijke strijd was ons opgelegd. Met bruuheid. Met de ideologie van het nationaal-socialisme. Met het nazidom. Het feit dat niet allen

UIT DE INHOUD:

Tot een voetbank voor Christus' voeten gemaakt	C. P. P.
Spanningen in de Kerk	C. V.
Eenheid	H. J. J.
Kerkjeugd en Evangelisatie (I)	J. W.
De ootmoed volgens Calvijn (VII)	
Boekbespreking	
Persschouw	C. V.
Ingezonden	
Kritische krabbels	Frater
Kerknieuws	

het geestelijk karakter van deze strijd hebben onderkend doet dat geestelijk karakter niet te niet en maakt deze strijd ook niet waardeloos. En dat deze strijd met de materiële wapenen tenslotte moest uitgevochten worden in plaats van met geestelijke wapenen was niet te ontwijken, sinds de vijand uit gebrek aan geestelijke kracht met wapengeweld zelve de uitslag van de strijd te zijnen gunste pogde te forceren in heel ons werelddoel.

Wij zijn aanschouwers geworden van wat God gaf aan zijn Zoon: zijne en onze vijanden tot een voetbank voor zijn voeten!

En als wij vandaag gedenken, als volk van Christus, dan weten we dat de geschiedenis, maar dat ook de heerschappij van onze Koning, is voortgegaan sinds 5 mei 1945.

We weten dat de geestelijke strijd blijft, tegen de boosheden in de lucht, die vlees en bloed aannemen op de aarde.

We weten dat psalm 110 nog altijd niet ten volle vervuld is, zolang niet de laatste vijand onder Christus' voeten is gelegd.

Pas dan zal God zijn alles in allen. (1 Cor. 15 : 25—28).

De wereld zal nog wel voller worden van dode lichamen (vers 6), aleer ze schouwtooneel zal zijn van Christus' finale glorie!

Luther heeft in zijn preek over deze psalm ook aangehaald de oude romeinse spreuk: Fiat justitia, perat mundus, d.w.z. de gerechtigheid moet haar loop hebben, al zou de wereld erbij ondergaan!

Maar Christus is niet ten hemelgevaren, opdat de wereld zou ondergaan, maar opdat de wereld zou behouden worden. Door het Evangelie, dat de koningen toeroept: weest verstandig! en de richters der aarde: laat u gezeggen! en de volken der wereld: dient de HERE met vreze en verheugt u met beving!
„Kust de Zoon!“

Dat is het vredesoffensief van de ten hemelgevaren Christus.

Maar wie dat vredesoffensief weerstaat en blijft samenspannen met anderen tegen de HERE en zijn Gezalfde, zal ondervinden, dat zeer licht ontbrandt de heilige toorn van Jezus Christus. Dan houdt Hij gericht onder de volken en dan wordt het in Europa en in de wereld vol dode lichamen.

Want de Heer der heren zal toch triumferen!

Hij, geducht in macht, slaat elk gunstige,

die op zijn genade, in benauwdheid wacht.

C. P. Plooy.

Spanningen in de Kerk

De „valse kerk” rechtvaardiger dan de „ware kerk”.

Wij kunnen en mogen zeggen, dat het zogenaamde rijk-der-tien-stammen een „valse kerk” is geweest.

Zeker, God heeft — als een oordeel over de zonden van het koningshuis van David — de „staat” Israël na Salomo's dood gesplitst. Davids opvolgers zouden over slechts een klein deel daarvan, het rijk van Juda, koning blijven. Verreweg het grootste deel van het volk werd een nieuwe „staat”, het rijk-der-tien-stammen. Maar terwijl God dat verordende en ten uitvoer liet brengen bleef zijn wil, zijn wet, dat het **gehele** volk onder leiding van de door Hem zelf aangestelde priesters en op de door God zelf aangewezen plaats, de tempel van Jeruzalem, de HERE zou dienen, ten volle van kracht.

Naar die wet heeft het volk van het tienstammen-rijk niet gehouden.

Jerobeam, de eerste koning ervan, zag heel scherp, dat als zijn onderdanen op geregelde tijden naar Jeruzalem zouden gaan om daar met de burgers van het rijk van Juda, samen de HERE te dienen, de staatkundige breuk in het volk vroeg of laat zeker zou worden geheeld. En dat wilde hij tot geen prijs! Hij was bezeten door één felle hartstocht: koning te zijn en te blijven wat er ook gebeuren mocht! En daarom trok hij de scheur, die God in de „staat” Israël had gebracht, tegen Gods wil in ook dóór in de „kerk”! Hij dacht een nieuwe eredienst uit, vormde eigenmachtig een nieuwe priesterstand en riep het volk naar Dan en Bethel om daar met offers en gebeden de HERE te dienen, de HERE, die Jerobeam in die plaatsen voor het volk zichtbaar maakte in het gouden beeld van een stierkalf.

Zo werd het tienstammenrijk een „valse kerk”.

Het is met dat rijk slecht gegaan.

Nooit heeft daarover een koning geregeerd die de HERE diende naar zijn woord.

De besten ervan waren nog zij, die zich hielden aan de beeldendienst van Dan en Bethel, de vorsten, die nog voorgaven de God van Abraham, Izak en Jakob te dienen. Maar er kwamen ook koningen, die de walgelijke afgoderij van de Kanaänieten invoerden. Een afgoderij, die van iedere tempel en cultusplaats een bordeel maakte.

God heeft zich ontzaglijk veel aan dat afvallige volk der tien stammen gelegen laten liggen. Hij heeft een reeks profeten gezonden, die een paar eeuwen lang hebben geworsteld, opdat de mannen en vrouwen van Israël zich zouden gewonnen geven aan zijn genade, wandelen in zijn wegen en zo leven in de vrede des HEREN.

Het heeft niet gebaat.

Het is met het rijk van Israël van kwaad tot erger gegaan. Ten slotte werd het geregeerd door een troep bandieten. En uiteindelijk is het voor goed van de aarde weggevaagd door de wrede koningen van Assyrië. Nadat deze een afschuwelijke slachting onder het volk hadden aangericht werd de rest ervan weggevoerd in ballingschap waar het nagenoeg geheel is ondergegaan.

De val van Samaria, het laatste bolwerk van het rijk-der-tien-stammen, vond plaats in 722 voor Christus, ongeveer twee eeuwen na de scheuring van het rijk.

Nadat het tienstammenrijk was ondergegaan bleef het rijk-van-de-twee-stammen voortbestaan.

Met eindeloos geduld en ondoorgrondelijk erbarmen bleef de HERE door zijn profeten worstelen om althans dát volk, die „rest” van het geslacht van Abraham, te houden in de greep van zijn genade, opdat het zou leven en niet sterven.

Het volkje van het tweestammenrijk woonde in en om Jeruzalem. Dat wil zeggen rondom de tempel, die God zelf zich tot de woonplaats gekozen had. Dikwijls heerste over Juda een koning, die God diende. Maar vaak ook een, die God in feite verwierp of zelfs zich aan de afgoden verslingerde. En in het verloop der jaren zakte het volk steeds dieper weg in het moeras van zonde en ongerechtigheid. De elkaar opvolgende pogingen

om tot reformatie te komen werden steeds zwakker en werkten steeds korter na. Langzaam maar zeker ging ook het rijk van Juda zijn ondergang tegemoet.

Als het eind van Juda's vrije volksbestaan in het zicht komt zendt God het evenwel nog de allergrootste profeten die ooit in Israël zijn opgetreden, Jesaja, Jeremia, Ezechiël. En Hij heeft dan nog een koning, zo godvrezend als nog nooit tevoren over het volk des HEREN had geregeerd. Het is koning Josia. Van hem lezen we: „Vóór hem is er geen koning geweest, die zich zo tot den HERE keerde met zijn ganse hart, zijn ganse ziel en zijn ganse kracht, naar de gehele wet van Mozes; en na hem stond zijns gelijke niet op”. (2 Kon. 23 : 25).

God laat door het optreden van deze profeten en deze koning zien, dat Hij waarachtig en met alle macht het heil van zijn volk zoekt en dat het niet aan hem ligt als het ten slotte toch ondergaat.

Jeremia heeft ook geprofeteerd tijdens de regering van koning Josia.

Zonder twijfel was de tijd van Josia's koningschap de gelukkigste periode in het leven van deze grote lijder onder de profeten.

Voorals toen Josia met groter kracht en radicaliteit dan te voren ooit betoond was de reformatie van volk en eredienst ter hand nam moet de vreugde van deze man Gods groot zijn geweest.

In de eerste jaren van Josia's regering ontving Jeremia een merkwaardige profetie. God gaf die in de vorm van een gesprek met de profeet. Jeremia beschreef dat later als volgt:

„De HERE zeide tot mij ten tijde van koning Josia: Hebt gij gezien, wat Afkerigheid, Israël, gedaan heeft?” (3 : 6).

Dit begin van Gods spreken is opvallend. **God geeft Israël, het tienstammenrijk, een bijnaam, een bijnaam die tegelijk een scheldnaam is.** Hij typeert het als een vrouw en noemt het dan „Afkerigheid”. Dat wil zeggen: God zelf zegt hier, dat het kenmerkende van Israëls leven, zo lang het bestond, was: het zich afkeren van de levende God. Dat was de grondtrek van zijn bestaan, het dominerende en typerende van zijn geschiedenis. Het is een verschrikkelijk ding als God zo'n naam moet geven. Want wat Hij zegt is altijd raak, het drukt precies en ten volle de waarheid uit.

Van Afkerigheid Israël zegt de HERE dan: „Zij placht heen te gaan op elke hoge berg en onder elke groene boom om daar ontucht te plegen. En Ik zeide, nadat zij dit alles gedaan had: Keer weder tot Mij, maar zij keerde niet weder...” (Jer. 3 : 7).

In deze paar woorden wordt Israël's historie door God zelf saamgevat. Die was een geschiedenis van permanente ontucht. „Geestelijke” — want Israël schond het huwelijk waarin God het had opgenomen. „Letterlijke” — omdat de afgodendienst waaraan Israël zich overgaf zijn hoogte- of beter gezegd: zijn dieptepunt vond in weezinwekkende en bandeloze seksuele uitspattingen.

Als gevolg daarvan, zo verklaart de HERE dan, had Hij Afkerigheid Israël verstoten en haar de scheidbrief gegeven. Nadat Israël het verbond met God een paar eeuwen lang had geschonden, maakt God daar van zijn kant ook een einde aan.

Een eeuw nadat dat geschied was zegt de HERE dit tot Jeremia.

Wat de HERE zo tot Jeremia zegt is evenwel nog pas de inleiding op wat Hij eigenlijk zeggen wil.

God gaat namelijk zó verder:

„En dit zag haar zuster, Trouweloze, Juda”.

Men hoort het: ook het tweestammenrijk, het rijk Juda ontvangt van God een bijnaam. En die is evenzo een scheldnaam. Maar deze is veel scherper, veel vernietigender dan de naam die Israël ontving. Wat God van Israël zegt typeert immers speciaal de **handelingen**, het **gedrag** van dat volk. Maar Juda's naam boort dieper. Die zegt wat, ja véél, over het **hart**!

Een vrouw, die haar man openlijk en bru-

taal veracht, in de steek laat en een andere neemt — die is een „afkerige”. Zij keert zich zonder veinzerij en huichelarij van haar man af. Maar een vrouw die „goed” met haar man omgaat, die wat het uiterlijke betreft misschien zelfs wel een voorbeeldige echtgenote is — die is een trouweloze. Een afkerige is **slecht**. Een trouweloze is slecht en bovendien ook nog **verraderlijk, gemeen**.

Welnu zó was naar Gods oordeel Juda, de „ware kerk”.

Want wat deed Juda?

De HERE zegt het zo tegen Jeremia: Trouweloze Juda zag wat haar zuster Afkerigheid Israël gedaan had. „Maar Ik zag, toen Ik Afkerigheid Israël, ter oorzaak van haar echtbreuk een scheidbrief gegeven had, dat haar zuster, Trouweloze, Juda, zich niet liet afschrikken, maar heenging en eveneens ontucht pleegde; en door haar lichtvaardig gepleegde ontucht ontwijdde zij het land; ja, zij bedreef overspel met steen en met hout”. (Jer. 3 : 8—10).

Dit is het éérste wat God van Trouweloze, Juda, zegt.

Ze deed hetzelfde als haar zuster Afkerigheid. Maar wat ze deed was uiteindelijk nog erger dan wat Israël presteerde. Want Juda ging met het bedrijven van deze zonde voort ook toen het had gezien hoe ontzaglijk zwaar Gods toorn losbarstte over Israël vanwege deze ongerechtigheid. Ook deze vernietigende explosie van Gods gerichten bracht Juda niet tot bezinning. Zelfs niet toen God Juda door een wonder redde uit de lawine die Israël in de afgrond sleurde.

Wanneer God tot Jeremia nu niet meer had gezegd dan het bovenstaande zou de vraag moeten opkomen: **Waarom noemt de HERE ook Juda niet, net als Israël, Afkerigheid?** Want wat God dat volk en zijn davidische koningen verwijt is immers niets anders dan wat hij Israël als zijn grote schuld voorhield. Alleen was wat Juda deed nog een beetje brutaler en hardnekkiger.

Inderdaad als God niet meer had gezegd zou het er met Juda zó voorstaan.

Maar zie, de HERE zegt wél meer dan het genoemde. Nog véél meer. Hij zegt dit: „**En boven dit alles bekeerde Juda zich niet tot Mij met haar gehele hart, maar alleen in schijn, luidt het woord des HEREN**”.

Dit woord is zonder meer vernietigend!

Want daarmee zegt de HERE, dat het bij al de reformatische bewegingen, welke in Juda steeds weer plaatsvonden — die Hij steeds weer aan dat volk gaf —, nooit kwam tot een echte **bekering**, tot een bekering van het **hart** en het **leven** tot de levende God. Het had er wel alle schijn van. Maar het was ook niet meer dan **schijn**!

Jaren, jaren later zal Jeremia dit woord laten opschrijven en zo opnieuw aan het volk bekend maken. ¹⁾

Dan heeft het weer een grootse reformatische beweging beleefd. Een reformatie als nooit te voren door God werd gegeven. Josia vond het wetboek van Mozes terug. En toen begon het. Hij herstelde de tempel en de tempeldienst. Alles wat aan de afgodendienst herinnerde vernietigde hij volkomen. Wat nog geen enkele koning gewaagd had deed hij: hij roeide ook de hoogtendienst, zelfs die van Bethel en in heel het grondgebied van Israël, zo grondig uit als maar mogelijk was.

Daarbij geschiedde ook wat met deze indrukwekkende woorden wordt verhaald: „Toen ging de koning staan bij de zuil (van het huis des HEREN) en sloot een verbond voor het aangezicht des HEREN, dat men de HERE zou volgen en van ganser harte en ganser ziele zijn geboden, getuigenissen en inzettingen zou houden en de woorden van dit verbond, die in dit boek geschreven waren zou gestand doen. En het gehele volk trad tot het verbond toe”. (2 Kon. 23 : 3).

En daarna werd een Paasfeest gevierd zó als dat nog nooit te voren gevierd was. De schrijver van het boek der Koningen zegt ervan: „Zulk een Pascha was er niet gevierd van de dagen der richters af, die Israël richtten, en gedurende al de dagen der koningen van Israël en Juda!” (2 Kon. 23 : 22, 23).

Door dat alles en in dat alles was er inderdaad reformatie in Juda! Als nooit te voren. God gaf die. Als we die zouden beleefd hebben, zouden we gezegd hebben: Wat is het een prachtige tijd. De tempeldienst bloeit in volle glans. Je kunt het aan alles merken:

het volk is echt weergekeerd tot de levende God. Er is nu eindelijk eens een **echte** reformatie gekomen. Er is een totale, ware vernieuwing gekomen van de dienst van de God van Abraham, Izak en Jakob.

En zie dan komt opeens dat verbijsterende: „En boven dat alles (men kan ook lezen: met dat alles) bekeerde Trouweloze, Juda, zich niet tot Mij met haar geheele hart, maar alleen in schijn”.

* * *

Zie, omdat het er zo met Juda voorstond, dáárom ontvangt het die vreselijke scheldnaam „Trouweloze”.

Maar als de HERE dat alles tot zijn knecht Jeremia heeft gezegd is Hij nog niet aan het einde van wat Hij zeggen wil.

Hij spreekt dan nog één woord, een woord dat je alleen als een benauwenis ondergaan kunt.

De HERE zegt namelijk onmiddellijk daarop de verpletterende woorden: „**Afkerigheid, Israël, heeft zich gerechtvaardigd boven Trouweloze, Juda**”.

Dat wil zeggen: Uiteindelijk is de zonde van de „ware kerk”, de zonde van een reformatie die niet waarachtig is, van een reformatie die niet leidt tot een oprechte bekering van het hart en het ganse leven, erger dan al wat Israël deed, dan heel die ergerlijke kalverdienst van Bethel en die vuile afgodendienst van Achab en Izebel.²⁾

Er is niets dat God zo haat als het vertoon van grote godsdienstigheid, van een eredienst van Hem, terwijl het hart niet oprecht is voor de HERE, terwijl het leven van elke dag niet doorgloed wordt van de ware vreze des HEREN.

En waar schuilt dan de grote zonde, de zware schuld op grond waarvan God zijn volk met dat vreselijke woord „Trouweloze” uitscheldt?

Hierin, dat Gods kerk niet waarlijk kent en hoort en doet dat oude profetische woord: „Hij heeft u bekend gemaakt, o mens, wat de

HERE van u vraagt: niet anders dan recht te doen en getrouwheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God”. (Micha 6 : 8).

Of dat andere: „Zo zegt de HERE der heerscharen: spreekt eerlijk recht en bewijst elkander liefde en barmhartigheid; verdrukt weduwe noch wees, bijwoner noch arme, en beraamt niet in uw hart elkanders onheil”. (Zach. 7 : 9, 10).

Of, om het in nieuwtestamentische woorden te zeggen: Er komen dan in de kerk wel voor „de werken des vleses”: „hoerij, onreinheid, losbandigheid; afgoderij, toverij, veten, twist, afgunst, uitbarstingen van toorn, zelfzucht, nijd, dronkenschap, brasserijen en dergelijke” — maar er wordt zo weinig gezien van de „vruchten des Geestes”: „liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing”.

* * *

Als we iets hebben verstaan van de aangrijpende ernst van deze woorden des HEREN en we kennen het leven van onze kerken na 1945, dan vallen we op de knieën en roepen het uit: „O, God, wees ons, zondaren genadig” — „O God, bekeer ons, opdat we niet ondergaan”.

C. V.

1) Zie Jer. 36 : 1: In het vierde jaar van Jojakim (twintig jaar nadat Jeremia de hier besproken profetie ontving - C.V.) de zoon van Josia, kwam dit woord van de HERE tot Jeremia: Neem een boekrol en schrijf daarop al(!) de woorden die Ik tot u over Israël, Juda en alle volken geschreven heb, sedert de tijd dat Ik tot u gesproken heb, sedert de tijd van Josea tot heden. Misschien zal het huis van Juda luisteren....

2) Paul Volz schrijft in zijn Kommentaar het volgende: „Efraim ist nicht schuldlos; aber wie ein dunkler Stoff gegen einen schwarzen gehalten heller erscheint, so erscheint Efraims Schuld kleiner als die Schuld Judas”.

EENHEID

Een mooi woord voor een prachtige zaak. Daarover zullen we het allen wel eens zijn. Tenminste als die eenheid gevonden wordt met betrekking tot een goede zaak. Als een dievenbende een eenheid vormt is het zo mooi niet. Maar het is een heerlijke zaak als er van de gemeente in Jeruzalem geschreven staat: „En de menigte van hen, die tot het geloof gekomen waren, was één van hart en ziel, en ook niet één zeide, dat iets van hetgeen hij bezat zijn persoonlijk eigendom was, doch zij hadden alles gemeenschappelijk”. Hand. 4 : 32.

Als we in de wereld om ons heen zien, dan vinden we weinig eenheid, maar veel verdeeldheid. De wereld wordt verscheurd door allerlei twist en tweedracht. Dat hoeft ons niet te verwonderen als we bij het Woord des HEREN leven, want dat heeft ons niet anders voorspeld. Ik denk aan het woord van de Here Jezus uit Matth. 24 : 6: „Ook zult gij horen van oorlogen en van geruchten van oorlogen. Ziet toe, weest niet verontrust; want dat moet geschieden, maar het einde is het nog niet. Want volk zal opstaan tegen volk, en koninkrijk tegen koninkrijk, en er zullen nu hier, dan daar, hongersnoden en aardbevingen zijn. Doch dat alles is het begin der weën”. We moeten maar niet denken, dat wij de eersten zijn, die in een verscheurde wereld leven. Voor enkele dagen las ik nog in een boekje van Olevianus, geschreven voor ongeveer 400 jaar: „De wereld kraakt in al haar voegen en men leeft desondanks in allerlei goddeloosheden voort”. Het was dus toen al precies zo als tegenwoordig. Alleen met dit verschil, naar het mij voorkomt, dat alles wat er hier en daar in de wereld gebeurt veel meer tot ons doordringt. Wat er aan de andere kant van de aardbol gebeurt is binnen een paar uur in de nieuwsberichten van de radio. Door de wonderen der techniek wordt deze wereld al kleiner om zo te zeggen. Er waren vroeger ook oorlogen en opstanden en onheilen over het rond der aarde, maar het gerucht daarvan drong zeer langzaam tot andere delen der wereld door. Nu zijn er geen afstanden meer van ruimte en tijd. De invasie op Cuba, de burgeroorlog in Laos, de

revolutie in Algerije, het proces van Eichmann, we kunnen het om zo te zeggen van uur tot uur volgen voor radio en televisie. De kranten houden ons dagelijks op de hoogte van de koude oorlog en de warme oorlogjes. Vroeger konden in Kongo hele stammen uitgemoord worden, zonder dat er een haan naar kraaide om zo te zeggen. Maar nu worden we nauwkeurig op de hoogte gehouden van wat er in die heksenketel kookt en gist. Het is duidelijker dan ooit, dat we leven in een verscheurde wereld. Aan haar wordt bewaarheid het woord van Paulus: „Want toorn van God openbaart zich van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van mensen, die de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, daarom dat hetgeen van God gekend kan worden in hen openbaar is, want God heeft het hun geopenbaard”. Rom. 1 : 18. Wij kunnen daaraan niets veranderen. Wat we kunnen doen is ons opgelegd in het Woord des HEREN: „Ik vermaan u dan allereerst smekingen, gebeden, voorbeden en dankzeggingen te doen voor alle mensen, voor koningen en alle hooggeplaatsten, opdat wij een stil en rustig leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid”. I Tim. 2.

Dat in de wereld geen echte eenheid gevonden wordt hoeft ons niet te verwonderen. De zonde brengt verdeeldheid en de goddeloosheid verscheurt de samenleving. Maar we mogen wel schrikken van het feit, dat ook onder gelovigen de eenheid zo vaak zoek is. Dat moest toch zo niet wezen. En het is dikwijls wel zo. Ik denk aan het rassenprobleem, waarmee men in Zuid-Afrika worstelt. We moeten met ons oordeel daarover maar voorzichtig zijn. Ik verwonder mij er wel over, dat sommige schrijvers haastig met hun oordeel klaar staan, nadat ze een week of wat in die omgeving hebben rondgekeken. Wij kunnen daarover op zo grote afstand met zo weinig kennis van omstandigheden en geschiedenis der betrokkenen m.i. geen gegrond oordeel hebben. Maar het is toch wel verdrietig, dat „blank en zwart” daar over het algemeen niet aan één avondmaalstafel kunnen zitten. Terwijl er toch geschreven staat: „Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Christus Jezus. Want gij allen, die

in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk: gij allen zijt immers één in Christus Jezus. Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham, en naar de belofte erfgenamen”. Wij kunnen echter hier dat probleem niet oplossen en mogen wel om wijsheid bidden voor de broeders in Zuid-Afrika, opdat zij in dezen de wegen des HEREN bewandelen.

Ik kan mij voorstellen, dat sommigen denken, dat de Wereldraad van Kerken een poging is om een zekere eenheid van vele kerken ter wereld te demonstreren. Wat mij betreft ik verwacht van deze organisatie niet veel. Daarvoor is de basis veel te breed en te ruim. Bovendien lijkt mij zulk een machtige organisatie met een geweldig en kostbaar centrum in Zwitserland veel te werelds. Daarmee beweer ik niet, dat deze organisatie geen goede dingen doet, door bijv. hulp te bieden aan volken, die in nood zijn. Maar dat hier de echte eenheid der kerken uitkomt denk ik niet. Ons hart gaat meer uit naar de I.C.C.C. Maar ook daarvan moeten we niet te veel verwachten. Dat vooraanstaande figuur uit allerlei „bijbelgetrouwe kerken” zo nu en dan confereren zal geen kwaad doen, maar voor de begeerde eenheid der gelovigen heb ik er nog niet veel vrucht van gezien. Het is een merkwaardig feit, dat „bijbelgetrouwe kerken”, wier afgevaardigden ergens ter wereld samenkomen, weinig bereidheid tonen in het land, waar ze naast elkander bestaan, tot echte eenheid te komen. Daarmee beweer ik niet, dat de I.C.C.C. niets goeds uitwerkt. Maar voor de eenheid der bijbelgetrouwe kerken, die in één land naast elkaar leven, verwacht ik van deze internationale organisatie weinig. Hoewel ik hoop, dat deze verwachting van mij beschaamd mag worden. Ik zal blij zijn wanneer later blijkt, dat ik ongelijk heb gehad. Wie zou zich niet verblijden als werkelijk bijbelgetrouwe kerken tot werkelijke eenheid kwamen? Ik zou het althans wel doen.

Het is met de eenheid der gelovigen in ons land treurig gesteld. Het is een schrale troost, dat het in andere landen niet beter is. Of liever, dat is helemaal geen troost. Als ons hart ontrist is over de verdeeldheid der gelovigen in onze omgeving moeten we het maar niet gerust stellen door de overweging, dat het hier of daar ter wereld nog erger is. Want het is hier erg genoeg. We zijn aan de verdeeldheid mogelijk zo gewend, dat wij het niet zo erg meer vinden. We moeten er maar nooit aan wennen en we moeten het erg blijven vinden. Dat is althans mijn overtuiging. En ik zou wel wensen, dat de ongerustheid in verschillende kerken zo groot werd, dat de algemene klacht werd: „Zo kan en zo mag het niet langer. Wij kunnen het voor de Heer der Kerk niet verantwoorden zó naast elkander of tegenover elkander voort te leven”.

De gesprekken tussen Rome en de Reformatie acht ik van weinig nut. Dat Rome zich nooit bekeren zal durf ik niet te zeggen. Maar de kloof is nu in elk geval zo diep en breed, dat het geen zin heeft om zelfs maar over eenheid te denken. Datzelfde geldt — zij het in mindere mate — ook ten opzichte van de Hervormde kerk in de huidige toestand. Ik zou wat dichter bij huis willen blijven. Ik denk aan de verhouding van de verschillende kerken, die de naam Gereformeerd voeren, met de verschillende toevoegingen, die nodig zijn om ze uit elkaar te houden. Ik heb hier voor mij een boekje van Dr C. N. Impeta, getiteld: Kaart van kerkelijk Nederland. In de inhoudsopgave worden genoemd:

De Gereformeerde Kerken in Nederland (ik voeg toe: synodaal).

De Gereformeerde Kerken in Nederland (ik voeg toe: vrijgemaakt).

De Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland.

Christelijke Gereformeerde Gemeenten.

De Kruisgemeenten.

De Gereformeerde Gemeenten in Nederland en Noord-Amerika.

De Gereformeerde Gemeenten in Nederland.

Oud-Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Nog weer samenlevend in twee „verbanden”. De „eenlingen”, d.w.z. helemaal op zichzelf staande plaatselijke kerken, laat ik nu maar buiten beschouwing.

Prof. Bavinck schreef indertijd: „Het Pro-

testantisme is hopeloos verdeeld". We mogen ook wel zeggen: „Het Gereformeerdendom is hopeloos verdeeld". Men heeft getracht deze nare toestand op te sieren met een mooi woord: pluriformiteit.

In die verscheidenheid zou uitkomen de veelvormigheid van Gods werk. Wie het geloven wil gelove het, ik kan het zover niet brengen. Ik kan in de Schrift geen enkele

grond vinden voor zulk een veelvormigheid. Men kan zich troosten met de onderscheiding van min-zuiver en meer-zuiver, maar dat is ook maar een doekje voor het bloeden naar mijn gevoelen. We staan hier voor een wan-toestand, voor een breuk van het volk des HEREN. Waaraan we niet moeten wennen.

Tot de volgende week zo de HERE wil.

H. J. Jager.

Kerkjeugd en Evangelisatie

I

Als wij een korte karakteristiek moesten geven van ons vrijgemaakt samenleven, dan zouden wij de bekende woorden der Schrift kunnen gebruiken: te roemen is ons waarlijk niet oorbaar.

Het is goed als wij elkander oefenen in deze christelijke bescheidenheid. Maar wij kunnen deze bescheidenheid beoefenen en toch oog hebben voor het goede en het mooie, dat er ook nog onder ons gevonden wordt.

Een dode vlieg doet de zalf des apothekers stinken.

En de kwalijke reuk dringt tot ver buiten de kerkmuren door.

Wij hebben nogal wat last van zulke vliegen gehad. Toen zij nog leefden en zoemden waren zij hinderlijk, maar nog te verjagen. Toen wij daar niet voldoende ernst mee maakten hebben zij veel kostelijke zalf stinkende gemaakt.

Daarom; te roemen is ons waarlijk niet oorbaar.

Maar niet alle zalf stinkt.

Er is in ons vrijgemaakt samenleven ook veel moois en goeds.

Elkander wijzen op het gevaar van levende en dode vliegen is nuttig en noodzakelijk.

Zo nu en dan elkander wijzen op kostelijke zalf is ook nuttig.

Een christenmens zou anders de moed gaan verliezen.

Gaan twifelen aan de ernst van de bekeering van zichzelf en de broeders, of gaan twifelen aan Gods bewarende en beschermende hand over Zijn Kerk.

Er wordt, ook in onze kring, geklaagd over de moderne kerkjeugd, maar wie het voor-

recht heeft zo nu en dan in nauwer contact te komen met het werk van onze J.V. en M.V. heeft niet alleen klachten.

De bonden van, wat wij vroeger „rijpere jeugd" noemden mogen dan met elkander op gespannen voet leven; de leden van beide bonden, onze jongens en meisjes, houden ernstig en in volkomen harmonie hun gecombineerde ring-kring vergaderingen en van een gespannen verhouding tussen beiden is niets te merken.

Wel het tegendeel.

Het was mij ter ore gekomen, dat in een zekere kerk in Noord-Holland een aantal jongelui, wier leeftijd varieerde tussen 17 en 27 jaar, met enthousiasme en op originele wijze kerkewerk deed en evangelisatie be-dreef.

Dit deed mij besluiten deze jonge broeders eens op te zoeken om door middel van een vraaggesprek de lezers van Opbouw in kennis te stellen van hun werk. Op uitdrukkelijk verzoek van de jongelui noem ik geen plaats en geen namen.

De feiten die in het volgend vraaggesprek naar voren komen zijn voor 100% werkelijkheid.

„Zo, jongelui, ik ben blij, dat ik voor de lezers van Opbouw jullie 'n paar vragen mag stellen over het werk, dat jullie doen voor de thuiszittende broeders en zusters en voor de buitenkerkelijken. Maar jullie waren toch niet zo erg vlot in het toestemming verlenen tot dit vraaggesprek. Zat daar soms wat achter?"

— Ja, daar zat zeker wat achter. 'n Paar weken geleden kwam er 'n reporter van een neutraal dagblad bij een van ons. Hij had van ons werk in het tehuis van ouden van dagen

gehoord en ons iedere avond zien sjuouwen met de bandrecorder op de rug. Hij wilde een sensationele reportage maken onder de titel van: met 'n preek in 'n kist, door weer en wind, naar ouden en zieken. Een van ons moest dan met de bandrecorder op de rug op de fiets voor de reporter op de foto. U voelt wel, voor zulke reclame voelen wij niets. Wij voelen helemaal niet voor reclame. Wij willen U wel wat vertellen van ons werk, maar onder beding, dat U alleen schrijft over de zaak en niet over personen. Wij zijn maar gewone, eenvoudige jongens en toen wij begonnen hadden wij er geen vermoeden van, dat het werk zo mooi zou zijn en dat wij zelf zoveel geestelijk profijt van dit werk zouden hebben.

„Vanzelfsprekend, dat belooft ik graag. 't Is helemaal mijn bedoeling niet reclame voor jullie te maken. Maar ik heb de gedachte, dat in onze kring de evangelisatie voor velen een interessante theoretische kwestie is en geen benauwende vraag. En het blijft in de sfeer van de theorie hangen, omdat de vraag, wat de beste evangelisatiemethode is ook niet zo gemakkelijk te beantwoorden is. Straat-prediking is uit de tijd, tractaatverspreiding eveneens. Wat blijft er dan nog voor mogelijkheid tot directe evangelisatie over?"

Ik heb het min of meer bevrijdende gevoel, dat jullie op die vraag een duidelijk en praktisch antwoord kunnen geven. En misschien kunnen anderen nut hebben van jullie antwoord en ervaringen. Daarom; hoe werken jullie eigenlijk en hoe is het begonnen?"

— Hoe wij werken? Nu, dat is gauw gezegd; met een, soms twee of drie bandrecorders. Wij nemen de preken van onze dominee op en maken een apart evangelisatiebandje. Aanvankelijk waren de prekenbandjes bedoeld voor de eigen broeders en zusters en het evangelisatiebandje voor de buitenkerkelijken, met wie wij in contact gekomen waren en die de gewone preken niet begrepen. De praktijk is echter geworden, dat sommige buitenkerkelijken ook graag de preken horen en de meeste kerkleden het evangelisatiebandje niet willen missen.

U vraagt wanneer en hoe wij begonnen zijn?

Nou, het zal misschien drie of vier jaar geleden zijn, dat een van ons, de initiatiefnemer, de kerkeraad voorstelde een bandrecorder aan te schaffen. De zieken en thuiszittenden zouden dan toch iedere week de

Populair-wetenschappelijke schetsen

De ootmoed volgens Calvijn

VII

III. NEDERIGHEID JEGENS ANDEREN.

Ootmoed en zelfverloochening tegenover God en Zijn Woord voeren tot ootmoed en zelfverloochening tegenover anderen; maar deze laatste zijn het gevolg van de beide eerste: „Niemand zal inschikkelijk en vriendelijk zijn, zo hij niet, na alle trots en hoogheid des harten te hebben uitgebannen, zonder enige aanmatiging, zich verootmoedigt tot bescheidenheid".¹⁾

Bij Calvijn vinden we alweer de beginselen voor de nederigheid ten opzichte van de naaste, ontleend aan de Schrift. Eens te meer verleent zijn leven naar de Schrift aan de nederigheid van de Calvinist jegens anderen een bijzonder karakter, dat in geen ander over de moraal handelend stelsel wordt gevonden, en dat hem iets zeer oorspronkelijks geeft in de persoonlijke en maatschappelijke verhoudingen, zowel jegens gelovigen als ongelovigen en zwakken in het geloof, als ook in de verhoudingen die het leven der Kerk en dat der burgers in de Staat regelen.

Zeker, niets strijdt meer tegen onze natuurlijke gezindheid dan ons te onderwerpen. „Ieder draagt een koningshart in zijn boezem... Ieder van ons koestert, vol inbeelding, een koninkrijk in zijn hart...". herhaalt hij graag.²⁾ Eigenliefde doet ons geloven dat wij goede redenen hebben om ons boven anderen te verheffen, en ieder ander, in vergelijking met onszelf, te minachten.

Heeft God ons iets geschonken, waarover

we ons verheugen, dan verhovaardigt zich ons hart; maar onze overvloedige gebreken verbergen wij zorgvuldig: we achten die klein en onbeduidend, noemen ze soms zelfs deugden. Daarentegen, om niet genoodzaakt te zijn de gaven die onze naaste sieren te eren, verkleinen we die zoveel mogelijk; wat hun ondeugden betreft: niet alleen veroordelen we die streng, maar overdrijven ze op ergerlijke wijze. Vandaar onze overmoed en dat aangeboren speuren naar eigen grotere voortreffelijkheid; vandaar de twisten, wanneer ieder te koppig eigen mening handhaaft; vandaar de ijdele roem die de harten streelt, zodat ieder in zijn vindingrijkheid zichzelf lof toe weet te brengen. Maar, alleen matigheid, eenvoudigheid des geloofs, gegrond op de eenvoud van het Woord Gods, kunnen de eenheid der Kerk, waarop al ons streven moet zijn gericht, bewerken.

Daarom beveelt de Apostel Petrus: „Om-gordt U met nederigheid". (1 Petr. 5: 5). „Ziedaar, zegt Calvijn, een schoon en passend beeld, alsof de Apostel wilde zeggen: „Hult u van alle zijden in nederigheid, zoals het lichaam door een kleed wordt omhuld". Petrus bedoelt daarmee dat er geen schoner, noch betamelijker sieraad is dan een ootmoedige en nederige houding... opdat wij ons vriendelijk en menslievend gedragen jegens onze broeders, en niet weigeren ons aan hen te onderwerpen, voor zover de broederlijke liefde dat vordert."³⁾

Welnu, volgens de Schrift is hij nederig die zich geringer acht dan de anderen. „Uit ootmoedigheid achte de een de ander uitnemender dan zichzelf. Een ieder lette niet slechts

op het zijne, maar zie ook op dat van anderen". (Phil. 2: 3—4). Zeer zeker, dat zijn geboden die ons hart niet kan houden als het niet eerst ontledigd is van elk natuurlijk gevoel. Maar, zal men zeggen, hoe kan iemand die, inderdaad, uitnemender is dan anderen, anderen waarvan hij weet dat ze ver beneden hem staan, voortreffelijker achten dan zichzelf? „Dit alles hangt af, antwoordt Calvijn, van de rechte waardering van de gaven Gods en onze eigen onvolkomenheden".⁴⁾

Wij moeten niet vergeten dat alle gunstbewijzen die God ons geschonken heeft niet ons eigen bezit zijn, maar genadegaven van Zijn milde hand: wie zich verhovaardigt, verraadt zijn ondankbaarheid. „Waarom beroemt gij u, zegt Paulus. Wat hebt gij, dat gij niet ontvangen hebt? Waarom beroemt gij u er dan op alsof gij het niet ontvangen hadt?" (1 Cor. 4: 7). Bovendien moeten wij onverdroten onze gebreken erkennen en ons daardoor tot ootmoed dwingen.

Wat de gaven Gods betreft die wij in onze naaste zien, wij moeten deze zo hoog schatten dat, ter wille daarvan, wij de mensen waarin ze wonen, eren. Het zou al heel slecht zijn een mens te willen beroven van de eer die God hem heeft geschonken. Bovendien moeten wij niet naar zijn ondeugden kijken, maar die uit liefde bedekken en uit onze herinnering bannen. Zo zullen wij, met wie wij ook te doen hebben, ons niet alleen bescheiden en gematigd, maar ook voorkomend en vriendelijk gedragen, en zal ons hart, door zachtmoedigheid gedreven, geneigd zijn zich te vernederen en zijn naaste te eren. Zo zal het ons niet moeilijk vallen onze naaste hoger te schatten dan onszelf en zelfs wanneer wij uitnemender zouden zijn dan zij, zullen wij ze in hogere achtung hebben dan onszelf.⁵⁾

Hoogmoed verhindert dat er tussen de mensen gelijkheid heerst. Laat ons dus een voorbeeld nemen aan de nederigheid van de

preken en kerkdiensten kunnen beluisteren. De voorsteller verklaarde zich bereid het tijdrovende werk van het bedienen, halen en brengen op zich te nemen.

Of de kerkeraad weinig vertrouwen had in de volharding van de voorsteller, wij weten het niet, maar de raad voelde er niet veel voor.

Toen zijn wij, het is nu ongeveer twee jaar geleden, zelf begonnen. Op eigen kosten en eigen risico. Wij willen er direct bijzeggen: van het begin af, hebben wij de volle en waardevolle medewerking ondervonden van dominee en de kerkeraad.

„Hoe is eigenlijk de verhouding tussen jullie en de kerkeraad?”

— Die is geheel onafhankelijk en vrijblijvend. Wij nemen de preken van onze dominee op en versieren die met toepasselijke psalmen en liederen, want de mensen willen graag veel zingen. Om misverstand te voorkomen. De hele kerkdienst blijft natuurlijk ongewijzigd, de versiering wordt daarvoor en daarna aangebracht. Verder zijn wij voor ons doen en laten geen verantwoording verschuldigd aan de kerkeraad.

Wij werken voor eigen verantwoording en voor eigen rekening.

Trouwens; wij komen met onze bandjes niet alleen bij vrijgemaakten, ook bij orthodox hervormden en christelijke gereformeerden. Voor ons evangelisatiebandje hebben ook verschillende christelijke gereformeerde broeders gesproken en/of op andere manier medegewerkt.

„Jullie hebben nu gezegd, hoe het begonnen is, misschien willen jullie nu iets zeggen hoe het verder groeide en wat jullie ervaring is?”

— Hoe het groeide? Ja, toen onze vriend, die met dit werk begonnen is — hij is nu voor herhalingsoefening in militaire dienst — besloot zelf een bandrecorder aan te schaffen en preken op te nemen voor thuiszittende broeders en zusters, had hij direct al het vaste voornemen te proberen ook buitenkerkelijken te bereiken. Er was hier net een tehuis voor bejaarden geopend waar ook een echtpaar van onze kerk in gehuisvest was. In de kamer van dit echtpaar, waarvan de man sinds jaren de kerkdiensten niet had kunnen bijwonen, is het evangelisatiewerk begonnen. Als de bandrecorder kwam, werden andere bejaarden uitgenodigd en zo ontstond er

langzamerhand een kring van belangstellenden.

Onder belangstellenden verstaan wij dan buitenkerkelijken. Het duurde niet lang of er kwamen verzoeken van mensen buiten het bejaardentehuis om ook bij hen te komen. Zo breidde zich de kring van belangstellenden steeds uit en tot onze grote blijdschap komen wij nu ook met onze bandrecorder in A., een dorp, totaal ongodsdienstig. Er woont daar één orthodox Hervormde juffrouw, die erg enthousiast was voor onze arbeid en haar huis voor ons beschikbaar stelde. Wij zijn daar erg blij mee. Het is waar wat U zei, het is zo moeilijk om een geschikte methode te vinden om de totaal van God en kerk ver-

vreemde mensen te bereiken. Natuurlijk beginnen wij in A. met ons evangelisatiebandje. Daar is altijd belangstelling voor. De mensen die voor dat bandje spreken kennen zij in de meeste gevallen en dan is er direct contact. De ervaring heeft ons geleerd, dat men na korter of langer tijd zelf vraagt om het prekenbandje en als het zover is komt er in sommige gevallen persoonlijk contact tussen onze dominee en luisteraar.

Wij hebben het grote voorrecht, dat onze predikant, die toch al druk werk heeft, altijd direct bereid is om deze mensen op te zoeken en daar ook geknipt voor is.

J. W.

BOEKBESPREKING

J. A. Rispens: **De geharnaste dromer. Johannes Kinker als aestheticus en dichter. Een essay.** (Kok, Kampen, 1960).

Dit door Kok voortreffelijk uitgegeven boek is het resultaat van een regeringsopdracht. Dat een dergelijke studie in zo'n gewaad kan verschijnen, is een verheugend verschijnsel.

Rispens is ook in dit boek, de zwakke compositie ten spijt, de belezen erudiet. Hij heeft zich in enkele maanden een beeld van de hem slechts bij name bekende denker en dichter moeten vormen; voorwaar geen lichte taak. Het sterkst zijn ongetwijfeld de hoofdstukken over Kinker als wijsgeer en als aestheticus. In het laatstgenoemde zijn het vooral de drie belangrijke voorrede's die Kinker aan de drie delen zijner Gedichten deed voorafgaan, die hier een brede en overtuigende bespreking vinden. Het derde hoofdstuk over Kinker als dichter is lossier gecomponeerd en gaat minder diep. — Bijzonder interessant en voor de lezers van ons blad wellicht het belangrijkste is de doorlopende vergelijking met Bilderdijk. Interessant, omdat in de jongste geschiedschrijving van de letterkunde meer dan eens Kinker naar voren geschoven wordt ten koste van Bilderdijk. Zo bij Colmjon, Stuiveling en Knuvelde. Rispens weet beiden te verstaan en valt niet in die fout. Hij geeft prachtige typering, zoals op p. 11: „Hij (Bilderdijk) zag

de schoonheid om het zo uit te drukken: onder het teken des kruises” en op p. 81 het mooie citaat van zijn gestorven vriend Van Renssen, eindigend met „men moet hem vinden, om hem te beoordelen en hoe weinigen vinden Bilderdijk”. De vergelijking van beiden op p. 45 is treffend juist. Het in aanmerking nemen van de historische groei van beider verhouding (zij waren eerst innig bevriend, later elkaars verklaarde vijanden) zou het boek een bijzonder belangwekkend aspect rijker hebben gemaakt. Daarvoor heeft de auteur zich geen tijd gegund, of is hem geen tijd gelaten? Ook met het oog op de tegenwoordige gestalte der natie zou dit uiterst belangrijk zijn geweest. De studie zou er bewogener door geworden zijn, onthullender t.a.v. de levensbeschouwelijke achtergronden, voor de christen-auteur daarom ook levens-echter en minder studeerkamerachtig-neutraal en slechts betrokken op de „essentiële menselijkheid” (145). Het motto van Heidegger dat Rispens zijn boek heeft meegegeven: „Dichtung sieht aus wie ein Spiel und ist es doch nicht” geldt inderdaad ook Kinker; maar deze was niet alleen een „pelgrim naar het absolute” (145), hij was ook een fel hater en spotter. Zijn eposfragment „Wereldstaat”, als tegenhanger bedoeld van Bilderdijk's epos, was beslist ook een spottende nabootsing. En zijn spottendicht over de engelen is minstens zo typerend als het in die preutse tijd omstreden en hier besproken gedicht „De Nacht” (89-91). Het voortreffelijke citaat uit Willem de Clercq's z.g. „Dagboek” over Kinker op een diner bij Wiselius (20 v.) had in de verdere

Christus, wie na te volgen de regel voor een godzalige wandel is, van Hem, die door Zijn majesteit alle anderen oneindig ver te boven ging en die Zich heeft vernederd om de hoogmoedigen beschaamd te maken; want hun ware gedaante vergetend, onttrekken zij zich aan alle broederlijke gemeenschap. „Christus, die aller Heer en Meester is, heeft een voorbeeld gegeven dat alle gelovigen moeten navolgen: niemand mag het onaangenaam vinden zich te vernederen om zijn broeders en mededienstknechten te dienen, hoe onaangenaam en afstotelijk deze dienst soms ook moge zijn. Want wat is de reden dat de liefde niet in aanzien is? Is het niet hierdoor, dat ieder zichzelf bovenmate prijst en daardoor bijna alle anderen minacht? Hij heeft ons niet enkel bescheidenheid willen leren, maar ook deze regel der liefde gegeven, dat men elkander moet dienen; want slechts daar is van liefde sprake, waar ook een vrijwillige dienstvaardigheid is in het helpen van zijn naaste”.⁶⁾

Nederigheid is de onontbeerlijke voorwaarde voor de vereniging en de eenheid van de Kerk. „De eerste trede van de trap die voert tot eenheid heet nederigheid. Zij doet vanzelf goedheid en vriendelijkheid ontstaan, die ons vervolgens geduldig maken... Het begin van een broederlijke vriendschap is nederigheid... Alle onderricht over geduld zal tevergeefs zijn, als niet eerst de harten zijn week gemaakt en de trots is gebroken; tevergeefs zal men de mensen zachtmoedigheid en goedheid voorhouden, als men niet met ootmoed begint”.⁷⁾

„Zolang wij niet geleerd hebben ons aan onze broeders te onderwerpen, weten we niet of Christus in ons heerst”.⁸⁾

In een sprekend en prachtig beeld uit een van zijn predicaties over het boek Job, verklaart Calvijn: „Het is veel beter dat wij als het ware een kleine bron zijn, die geen grote hoeveelheid water schijnt te hebben dan een

grote bergstroom te zijn die zo nu en dan uitdroogt. Stel, ergens is een bron; men ziet dat er slechts een kleine opening is, nauwelijks zal men er een kan water uit krijgen; maar de bron blijft; men bedient er zich van, ze heeft haar nut, ze droogt nooit op. Weliswaar lijkt ze niet veel bizonders, wordt niet door de mensen genoemd, ze ligt zelfs verborgen, zodat, zelfs al loopt men er overheen, ze niet zichtbaar wordt; de bron zit in de grond. Doch is het veel beter dat we klein zijn maar er een blijvende inhoud is, dan dat er soms heel veel uit ons opspuit en we veel schijnen, maar uitdrogen”.⁹⁾

Ten opzicht van de ongelovigen en de zwakken in het geloof moet de Christen steeds grote nederigheid betrachten. Hij, die door de Here is verlicht en wordt bewaard bij Zijn genade, moet zichzelf vrootmoedigen bij de herinnering aan zijn vroegere onwetendheid. Niets geeft hem aanleiding zich trots te verheffen of de anderen harder te behandelen dan hijzelf behandeld had willen worden, toen hij was als zij. Hij moet jegens de anderen hetzelfde geduld hebben dat de Here met hem heeft gehad. Bovendien, als hij overweegt wat de Here in hem heeft gewerkt, moet hij bedenken dat zij, die nu niet bij de Kerk behoren, er morgen kunnen worden ingelijfd; dat ook zij berouw kunnen krijgen en hun zonden wegdoen, deelgenoot gemaakt kunnen worden van de gaven Gods, die hun thans ontbreken. Overal ziet men Christenen die vroeger duisternis waren, maar nu beginnen licht te zijn in de Here. Daarom moet ieder, zich zijn eerste staat herinnerend, door een diep medelijden worden bewogen jegens de ongelovigen van nu en de thans nog zwakken in het geloof. God heeft hem immers genade bewezen; hetgeen bewijst dat de anderen ook — door dezelfde genade — tot de zaligheid kunnen worden gebracht. „Dus, wij zien dat wij in een ver-

oetmoedige houding moeten staan tot God, om goed en vriendelijk te kunnen zijn jegens onze broeders, want verwaandheid is wreed en minacht de naaste”.¹⁰⁾

Nederigheid prediken is dus een van de voornaamste opdrachten van het geestelijke ambt en de zielszorg: ieder moet aangezegd worden „in zijn ootmoed Gode de eer te geven”.¹¹⁾

De herders zelf, en allen die een ambt aanvaarden, moeten onophoudelijk het voorbeeld van Johannes de Doper voor ogen houden, die verklaarde: „Hij moet wassen en ik minder worden” (Joh. 3 : 30). „Johannes de Doper past er wel voor op dat de ware en wettige eer die God hem had gegeven niet de luister en de heerlijkheid van de Christus verduistert... Hij betuigt dat hij gaarne en van ganser harte zal verdragen tot niets te worden, als Christus maar de ganse wereld vervult met Zijn licht. Welnu, de herders der Kerk moeten die liefde van Johannes ten voorbeeld nemen, ze moeten hoofd en schouders bukken om Christus te verhogen. De grootste eer der Kerk is niet gelegen in overheersing, maar in dienst”.¹²⁾

Deze leer van de ootmoed vindt haar belangrijkste toepassing in de opvatting van de Kerkregering en de burgerdienst van alle burgers in de Staat.

1) Commentaar op Col. 3 : 12.

2) Commentaar op I Petr. 5 : 5 ; III, VII, 4.

3) Commentaar op I Petr. 5 : 6.

4) Commentaar op Philipp. 2 : 3.

5) Commentaar op Philipp. 2 : 3 ; III, VII, 4.

6) Commentaar op Joh. 13 : 12.

7) Commentaar op Ef. 4 : 1.

8) Commentaar op Joh. 13 : 16—17.

9) Predicatie over Job 6 ; opera calvini XXXIII, 311.

10) Commentaar op Titus 3 : 3.

11) Institutie. III, IV, 3.

12) Commentaar op Joh. 3 : 30, Matth. 23 : 12 en op Matth. 20 : 24 v.v.

uitwerking van de monografie meer historisch reliëf kunnen krijgen, als ook deze trekken in het licht waren gesteld. Maar de flap van het boek kondigt het aan als een essay, en de auteur zelf verzekert met nadruk dat hij geen biografische schets wilde schrijven. Gegeven deze beperking mogen wij dankbaar zijn voor wat hij ons in deze studie heeft geboden.

J. A. Rispens : **Voetsporen.**
(Kok, Kampen, 1959).

Deze door Kok bij gelegenheid van Rispens' zeventigste verjaardag keurig uitgegeven dichtbundel is allereerst belangrijk voor wie de schrijver uit zijn vroeger werk kennen, uit zijn vroegere poëzie, en zijn van veelzijdige kennis en diep denken getuigende werken „Richtingen en Figuren in de Nederlandsche Letterkunde na 1880” en „De Geest over de Wateren” (beide ook bij Kok verschenen, in 1938 en 1950). Hij hoort daar geheel bij, door kleur en themata. Maar voor een ieder die in zijn leven heeft geworfeld om schoonheid en geloof, is het ontroerend te lezen en te verstaan hoe deze moede zwerver door de gebieden van wijsheid en kunst de handen als eertijds weer strekt naar zijn God.

SONNET

*Toen ik een kind was, was ik innig-vroom,
maar als een kind, op argeloze wijs;
God sprak mij toe in 't ruisen van een boom,
de hemel gaf mij, als Elia, spijs.*

*Toen kwam, als het ontwaken uit een droom,
de twijfel, en naar vorderde de reis,
gaf 'k stap voor stap iets van de illusie prijs
en 'k kon niet bidden meer „dat uw rijk
koom!”*

*Nu ben ik oud en boordevol verdriet,
'k ben weergekeerd naar wat ik eens verliet
als een op een vertrouwde kust gestrande.*

*Ik ken de wereld, 'k ken mijn schuld en smart,
'k blikte in de diepten van een mensenhart
en strek naar God, als eertijds weer mijn
handen.*

Muus Jacobse : **Het huisgezin.**
(Kok, Kampen, 1959).

Een bundeltje eenvoudige poëzie, uitgegeven ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van de dichter. Ze zijn lang niet alle even sterk maar er zijn bijzonder mooie bij, voor ieder begrijpelijk, en toch diep. Alle ontstaan tussen 1949 en 1959, vormen ze het supplement van de vorige bundels, waarvan „Vuur en Wind”, uit de oorlogsjaren, grote bekendheid verwierf. Het gedicht „5 Mei 1954” sluit daar onmiddellijk bij aan. Van de andere verzen zijn er vele „huiselijk” in de goede zin van het woord. Een der beste gedichten uit dit keurig verzorgde bundeltje is o.i. het volgende:

KERK

*Woning van God en ons,
Schoot van ons leven, Kerk,
Zie, wij staan voor uw ark,
Wachtende op de dans.*

*Preekstoel, kom ons te hulp.
Klankbord van ons gehoor,
Druk nu vast aan ons oor
Uw grote zingende schelp.*

*Orgel aan het gewelf,
Vul in de hemel uw long
En voeg onze bevende tong
Naar de adem van Godzelf.*

*Doopsteen, bron uit de rots,
Herinner ons onze naam.
Tafel, roep ons tezaam
Aan tafel als kinderen Gods.*

Nel Veerman : **De Cyclame.**
(Kok, Kampen, 1959).

Een bekoorlijk bundeltje met ruim dertig eenvoudige verzen. Geen grote poëzie, maar in haar bescheidenheid aantrekkelijk; en waard gelezen en gekocht te worden door de schare die in het leven van alle dag graag iets van schoonheid gloreit, uitgezegt in een taal die gemakkelijk verstaanbaar is en spreekt tot het hart. Een klein voorbeeld

(waarin wij de interpunctie hebben verduidelijkt):

VAARWEL

*Hoe stil is uw avond gekomen,
Uw schip stroomaf gegaan
zachtmoedig meegenomen;
wij die hier blijven, staan
al dicht aan de oever
waarlangs uw boot verglijdt
en niemand noemt het droeve,
maar het hart is een kind dat schreit.*

*Hoe stil tussen ons het water,
hoe stil en zonder geruis
vaart ge al verder, vaart ge
naar huis, naar huis, naar huis.*

PERSSCHOUW

„Ekukhanyeni” of „Ethafeni”

In het Zendingsblad van de Geref. Kerk van Kampen geeft Ds Vonkeman — hij heeft een goed penntje! — een boeiend verslag van de in gebruikneming van het eerste zendingskerkje op zijn zendingsterrein. We nemen het hier graag over.

Staat tikt de regen op het grasdak van de rondavel, de ronde hut, van het zendingsterrein Groothoek. De gaslamp naast me op tafel staat zwaar te wiebelen vanwege de ongelijke vloer die nog denken doet aan de Vlaamse wegen met hun kinderkopjes. En af en toe huult buiten een hyenna. Zo is nu eenmaal een avond op Groothoek; nog wat onwennig vanwege de eerste nacht op het zendingsterrein, zal uw zendeling niettemin proberen enige indrukken weer te geven van de feestelijke ingebruikneming van het kerkgebouw, dat maar een tiental flinke stappen van de rondavel verwijderd is. Overdag kan ik het door het kleine raampje goed zien; fris steken de kleuren tegen elkaar af: terra, lichtgroen en grijs. Fris zijn ook de overal geplante boompjes.

„Ekukhanyeni-Mission” maakt een frisse indruk. Wat verwacht men anders van een pas geopende zendingspost? En de naam „Ekukhanyeni” past goed bij dat frisse. Wie de naam bedacht heeft, weet ik niet. Al vóór de opening op zaterdagmiddag 18 februari hoorde ik aarzelend ervan spreken. Of de umfundisi, de predikant, het goed vond dat van „Ekukhanyeni-Mission” gesproken werd?

Liever een spontaan ontstane naam, dan één die houterig uit moeizaam piekerende hersenen komt gekreupeld. Ukukhanya, dat is licht; ekukhanyeni, dat is: bij of in of rondom het licht. Zodat dus van de „in-het-licht-zending” gesproken werd. En één redenaar gebruikte bij de opening toevallig haast ook al die naam en daarna werd het uit meer monden gehoord: Ekukhanyeni-Mission. Nog lang niet is deze benaming algemeen; nog een andere, van ouder datum is in omloop. Waar ga je heen? Ja, moedertje, ik ga naar „ethafeni” oftewel „naar de hoge vlakte” waarmee dan de plaats werd bedoeld waar we de kerk aan het bouwen waren, die immers op een opvallend hoge grasvlakte ligt. Hoe dan ook, de kerk-zonder-vaste-naam heeft zijn officiële intrede gemaakt op Groothoek. En dat het kind zonder algemeen aanvaarde naam aan de Groothoekbevolking werd voorgesteld bij de ingebruikneming, wie geeft erom?

Honderden kwamen hun opwachting maken op die zaterdagmiddag met dat mooie weer, zodat er meer buiten zaten dan binnen. En hoewel velen wel gekomen zullen zijn om de geslachte os; ook van buiten werd door de openstaande ramen naar binnen geluisterd. Och ja, er vielen daarbuiten ook eenmaal kijvende woorden uit vrouwenmonden, zo hard en overheersend dat „buiten” de leiding scheen te hebben, maar toen de ordebeewaarder-voor-binnen naar buiten was gesnel was het gauw weer voorbij. Daar zaten ze; vooraan een handjevol blanken onder wie dominees uit belangstelling gekomen, maar gewoonweg verdrinkend onder de zwarte gasten, óók vooraan op gereserveerde banken gezeten. Een paar helemaal uit Durban, een dameszangkoor uit Indaleni, de vroegere bovenmeester van Groothoek met zijn vrouw, de leden van het schoolcomité, het vaderlijke stamhoofd wiens vrouwenschaar elders verspreid zat, het nieuwe schoolhoofd.

Buiten bij de ingang zitten de kinderen op banken. Later dachten zij blijkbaar dat het buitenzitten voor hen wet was in de nieuwe kerk, aangezien zij de zondagmorgen daarop, toen de eerste kerkdienst beginnen zou, weer buiten gingen zitten. En tussen de ingang en de gereserveerde banken bij de preekstoel de schare der gewone kerkgangsters, alsmede de nieuwsgierigen en de eetlustigen, die slechts de tijd van luisteren doorkwamen, omdat daar buiten in de potten boven de vuren vlees gekookt werd.

Indien men de Nederlands-Gereformeerde orde

die bij dergelijke plechtigheden te heersen pleegt, vergeet, kan rustig en dankbaar gezegd dat we een prachtige samenkomst gehad hebben. Natuurlijk slenteren een stuk of wat naar binnen tijdens de dienst, er gaan er wat weg. Als de schoolkinderen moeten zingen, moeten ze eerst bij elkaar gezocht worden en gedisciplineerd. En wanneer één van degenen die het woord zullen voeren, gevraagd wordt, dat te willen doen, antwoordt hij liever nog even te wachten. Zo valt het niet altezeer op dat Ab, onze zoon, klandestiene uitstapjes maakt rondom de preekstoel en deze nu en dan beklimt.

Wat orde betreft, is hij de Zoeloes waarlijk een Zoeloe. Er wordt gezongen door allen samen, door het zangkoor van 5 Zoeloe-vrouwen, door de schoolkinderen, in de maat en uit de maat, op bantoe-melodieën, naar een beklemmende Amerikaanse negro-spiritual en naar de wijze van het Engelse volkslied. De Ethiopische secteleider spreekt namens het schoolcomité waarvan hij voorzitter is en het voormalig schoolhoofd schildert in valse kleuren de vroomheid van de zending, waarvan hij blijkbaar alles weet, maar de hoofdspreker, een universitair-geschoolde gereformeerde Zoeloe-predikant uit Durban corrigeert de uitglidders fijntjes en wijst op de Heere als de Enige aan Wie we dank verschuldigd zijn. Gelukkig weigerde het heidense stamhoofd een woordje te doen, want wat er dan te verbeteren zou zijn geweest? Al houdt men zijn hart wel eens vast tijdens het optreden van die bonte rij van sprekers bij zulke gelegenheden, zolang wij maar de leiding behouden en zachtken kunnen critiseren, zolang is alles wel. Als kerk treden wij een Zoeloe-gemeenschap binnen welke zijn leiders bezit. Zouden wij nu bij een feestelijke gelegenheid als de opening van een kerkgebouw die leiders negeren, dan zou de kerk nooit aanvaard worden als behorend tot de gehele Zoeloe-gemeenschap.

En terwijl binnen gesproken wordt, staan buiten op grote vuren enorme zwartgeblakerde potten met pruttelende pap en vlees waarover de vrouwen van onze kerk de wacht houden.

Als straks de binnen- en buitenkerkgangers zich naar de vleespotten spoeden, moet hun geduld niet al te lang op de proef gesteld worden. En wanneer de zending dan de bijeenkomst in de kerk voor gesloten heeft verklaard, stroomt het volk naar buiten en gaat in groepen in het gras zitten. Hier het stamhoofd met de oudere mannen om zich heen, die natuurlijk op een wat eerbiedige afstand van deze hoogwaardigheidsbekleders zich hebben neergezet. Deze is zich van zijn waardigheid terdege bewust. De gehouden collecte heeft hij daarom voorbij laten gaan, maar hier, voor het oog van de mannen, hier zal hij zijn gave geven. De zendeling wordt vriendelijk verzocht even bij hem te willen komen. En met veel strijkages van weerszijden — is de vader nog gezond? Ja, de vader is nog gezond enz. enz. — wordt dan de zendeling een daalder overhandigd waarbij het stamhoofd ter meerdere glorie van zichzelf gelijk een snelvuurkanon de 7 of 8 Engelse woorden die hij kent, zonder al te veel verband uitbraakt. „Yes, umfundisi, I am glad, all right, yes I am very glad”. Welke man kan weerstand bieden aan een machtig bewonderingsgevoel voor een stamhoofd dat een daalder voor de kerk geeft en in het Engels zich tot de umfundisi richt. Daar roept dan ook het manenspreekkoor uit, als was het ingestudeerd: bayede, Nkosi, ndabezitha, onvertaalbare termen van eerbewijs, hetgeen het stamhoofd met een afwerend handgebaar genadig in ontvangst neemt. Wellicht stelt u zich deze mannenkring voor als in dierenhuiden gehuld en met speer en schild naast zich op de grond. Welnen, de kapitein heeft een keurig blauw kostuum aan en alle mannen dragen, hetzij versleten, gerafeld of gescheurd, Europese kleding. Maar er zijn andere groepen nog die op vlees wachten. Overal groepjes vrouwen of in Europese kleding of in traditionele Zoeloe-dracht. En het schoolhoofd groepeerde alle kinderen in groepjes van twintig en loopt met grote bakken vlees van de potten naar de kinderscharen, die ruziënd om de beste brokken ijlings het hunne naar binnen smakten. Sindane, het schoolhoofd, prees de koe toen hij mij onder vier ogen zag. Hij zei: een prachtige os, geweldig vet. Nu nemen de mensen een brok, vegen de vette mond af en zeggen tevreden: ik ben al dik geworden. Maar bij een wat mager beest, eet elk maar door en is niemand tevreden.

Zo werd plechtig de oude school waar tot dusverre gekerkt werd, verlaten en het nieuwe kerkgebouw in gebruik genomen. De eerste zondag waren er een goede 60 aanwezig en werd behalve onze zoon Herman ook een Zoeloejongen van een jaar of 15—16 gedoopt.

Terwijl ik dit neerschrijf zijn twee zondagen verlopen sinds de plechtigheid van de 18e februari. Met wat meer spanning dan in het verleden, rijd ik naar het nieuwe kerkgebouw 's zondags. Zal ik de oude luisteraars van het vorige vergadergebouwje verliezen nu deze een halve mijl verder moeten stappen? Zullen de wat rauwere heidenen van beneden bij de rivier nu kerktoe gaan, nu de kerk hun zoveel meer dichtbij is gekomen? Tot nu toe kwam de oude garde getrouw en nieuwelingen meldden zich. U moet het me maar niet kwalijk nemen dat ik aan een woord van Hitler denk: „zodra onze getallen vastliggen, vrienden, zijn we een partij geworden

als de anderen". Zo zal de heiden, die ons niet kent, ons als een groep beschouwen, net als de sectetjes die er zijn, zodra de uitbreiding stilstaat. Ons gemeenschappelijk doel is toch; arme heidenzondaars tot de Heere leiden.

Ja, dit is een sappig verhaal van een blij gebeuren. Maar beseffen wij wat voor een zoeken, tasten, worstelen, teleurstelling, zorg, gebed achter dit verhaalde schuilt? Bidden we veel voor de mannen en de vrouwen „in de frontlinie der kerk" midden in een „zwarte" wereld?

Over preken

Naar aanleiding van het verschijnen van de twaalfde Postille van de Hervormde Werkgroep voor kerk en prediking — voor de lezers die niet weten wat 'n Postille is zij gezegd, dat dat een boek is met preekschetsen, speciaal ten gebruike voor dominees — schreef Ds H. G. Groenewoud in „De Gereformeerde Kerk" o.a. het volgende:

In dit verband wil ik hier, bij uitzondering, een persoonlijke ervaring aan toevoegen. Hoewel niet aan een gemeente verbonden, preek ik dikwijls. Omdat m'n speciale werk aan de school enige afstand scheidt van het gewone leven der gemeente, grijp ik voor m'n preken nogal eens naar de postille. Ik doe dat uiteraard niet om de exegese; daarvoor heeft men zelf een bibliotheek. Maar vooral omdat hier mensen uit de volle praktijk van het gemeentelven en gemeentewerk, dus ook uit de pastorale praktijk, aan het woord zijn. **Ik zoek dus het pastorale element, de harteklop van het gemeentelven in deze schetsen. En juist in dit opzicht stelt de Postille me steeds weer teleur.** Ook de nieuwe. Hiermee hangt samen, dat de lijnen van het Christusgetuigenis in een zeer groot aantal schetsen zo vaag getrokken zijn. Met eerbied gezegd, het Christusbeeld komt niet uit de grondverf.

Er wordt tegenwoordig veel geklaagd over de prediking. En deze klachten cirkelen vooral om het hierboven genoemde. Christus wordt wel verkondigd. Maar wie is Hij? Wat zijn de heilsfeiten, wat is de betekenis ervan? **Het paraenestische element mist men in de prediking; de roep: laat u met God verzoenen, de oproep tot bekering, tot de beslissing des geloofs.** De gemeente heeft dan het gevoel, dat de prediker langs het markante, het eigenlijke, heengaat; en zegt dan: de predikant hield op, toen het moest komen. Ditzelfde vind ik ook in deze postille, in grote mate. In zoverre is zij een weerspiegeling van de gemiddelde prediking, althans in die kringen, waarvan vertegenwoordigers hebben meegewerkt. Met grote nadruk wil ik opmerken, dat dit niet voor alle medewerkers en schetsen geldt, het is alleen het gemiddelde.

Dit is een ernstige situatie, die ook wel eens iets te maken kan hebben met de verhouding predikant-gemeente en het mutatievraagstuk.

Want dit scheidt afstand tussen predikant en gemeente. In het algemeen zie ik met zorg dat er in de Hervormde Kerk zich een dergelijke afstand hoe langer hoe meer aftekent tussen een bepaalde groep die op verschillend terrein leiding geeft, en de gemeente, het gewone kerkvolk. Op zichzelf is het niet zo erg, wanneer er enkele voortrekkers of specialisten zijn, die in hun bijzonderheid wat eenzaam staan, maar bedenkelijk wordt het, wanneer dit bijzondere, om z'n knapheid (het talent regeert, zei Hoedemaker) als het wordt aangeprezen en nagevolgd. Om een enkel voorbeeld te noemen, de schetsen over doop en avondmaal zullen het in een zeer beperkte kring wel doen, maar zijn toch in een gewone gemeente (en onze hervormde volkskerk bestaat voor het overgrote deel uit gewone mensen) **praktisch onbruikbaar.**

Is men in bepaalde kringen van de Hervormde kerk bang voor het gewone? Ik krijg soms de indruk, dat men toch wel heel erg opziet tegen de mensen van de cultuur, de wetenschap, de kunst, de beschaving, degenen die midden in het leven van deze tijd staan, de leidinggevend en aanzienlijken. Misschien gebeurt dit wel uit een soort wroeging, omdat de kerk hen te lang links heeft laten liggen, hen als 't ware ontlopen is, in prediking en pastorale zorg. En wil men dit nu goed maken, door zich speciaal op hen in te stellen. Op zichzelf is dit goed en nodig; hier is een roeping der kerk. Maar het wil er bij mij niet in, dat men dit moet doen op deze manier. Paulus sprak er reeds over dat het evangelie dwaasheid is voor de wijzen en verstandigen. Wij zijn niet geroepen, de meer ontwikkelde te overtuigen, dat wij op wetenschappelijk gebied heus wel bij zijn. We moeten de gekruisigde en verzen Christus verkondigen, zo dwaas en ergerlijk als dit evangelie is; zonder er iets van af te doen of aan toe te voegen, zonder iets te verzachten of te verdoezelen, zonder het aanneemelijk te maken, maar als oproep tot beslissing en bekering. **Het komt mij nu voor, dat we in dit opzicht bezig zijn, enkele ernstige fouten te maken, door op verschillende manieren te demonstren, dat wij er ook kunnen zijn, mee kunnen doen als mensen van wetenschap, als kunstenaars of kunstenaars, als psychologen, als organisatoren, zelfs wel als conferenciers.** Zouden we van het kerstfeest niet moeten leren, dat God juist zijn heerlijkheid verbergt in de

gestalte van een gewoon mensenkind? En zouden we ook niet moeten bedenken, dat de kerk der reformatie in dit opzicht van de roomse verschild, dat zij niet een openbaring van heerlijkheid kent in het kerkelijk leven, maar veelmeer de dienstknechtsgestalte aanvaardt?

Ik geloof dat het nuttig is voor predikanten en kerkleden, deze opmerkingen van Ds Groenewoud eens rustig te overwegen.

C. V.

INGEZONDEN

HET ONTWIKKELEND LEVEN VAN ONS GEREFORMEERD LYCEUM TE ROTTERDAM.

Het ware geloof... leeft Gode, en het offert daarom het leven Gode in levend geloofswerk, in de liefde, in de gehoorzaamheid, in de zelf-offerande.

(J. C. Sikkkel, „Daders des Woords").

Het is voor bestuur en leraren van het Gereformerd Lyceum te Rotterdam een verkwikkende ervaring, dat de liefde, het medeleven en het medewerken met dit onderwijs praktisch algemeen is.

Twee dingen hebben hieraan medegewerkt: Het inzicht, dat de algemene vervlakking der grenzen in de wetenschap hoe langer hoe meer slachtoffers maakt, zodat het gevaar dat onze kinderen bedreigt middels vele leerkrachten opvallend toeneemt. En dan de rustige, vasthoudende wijze, waarop de medewerkers aan het Gereformerd Lyceum zich aan hun taak wijden, waarvan van de eerste plaats wel de dagelijkse schoolarbeid van de rector en leraren moet worden genoemd.

Beter nog dan opzettelijke propaganda werken deze middelen op het hart van ons gereformeerde volk, maar toch midden in onze arbeid en zorgen moeten wij dat volk zo nu en dan eens nader inlichten.

Nu zal onze jaarvergadering op 10 mei a.s. worden gehouden en wij verwachten dan vele broeders en zusters, aan wie wij opening van zaken zullen geven. Om hen vast voor te bereiden en ook hun die onmogelijk kunnen komen van tevoren enig inzicht te geven in de gang van zaken, bieden wij dit epistel ter plaatsing aan aan onze „kerkelijke pers".

Wie spreekt er van zorgen gedurende deze cursus? Nooit waren die zorgen te zwaar om te dragen. Steeds zorgde de Heere voor verrassende uitkomsten, als de toekomst bijna toegemuurd scheen. Daar was in de eerste plaats de gestadige ijver van rector en leraren, de rustige wijze waarop daardoor het onderwijs kon plaats vinden. Daar was de verblijdende ervaring dat voor de zeer belangrijke vakken: Nederlands, Engels en Wis- en Natuurkunde bevoegde en ervaren leerkrachten zich met de komende cursus aan onze school willen gaan verbinden. Ook de huisvesting van deze leerkrachten kreeg reeds perspectief, doordat wij voor één leraar een geschikte woning konden bemachtigen. Maar ja, daar zijn er nog twee nodig en we willen onze leraars met hun gezinnen goed huisvesten!

Niet alle wensen op het gebied van de leerkrachten zijn nog vervuld... maar ook die zaak is lang niet uitzichtloos.

Al deze dingen komen het onderwijs buitengewoon ten goede en we hopen dat dit ook zal medewerken tot het verkrijgen van de begeerde overheids subsidie.

Maar, en dat is lezers de toepassing, al deze verblijdende berichten worden U niet gedaan om nu in zelfgenoegzaamheid te gaan dromen over „het bereikte".

Er is veel nodig. Allereerst Uw liefde en gebed. Daarom mogen we toch wel vragen? En dan niet als algemene oproep, maar als concrete aandrang op Uw hart.

Als dat weerklank vindt zal dit ook tot vrucht hebben niet een gezapige voldane rust. Zo van iemand die nu eens lekker heeft gegeten en dan z'n mond met een glimlach afveegt. Neen, die weerklank zal bestaan in een opstaan met de vraag: „Wat zal ik met Gods gunsten overlaan, die trouwe Heer voor zijn gená vergelden?"

Nu, lezers, we hebben blijvend Uw actieve liefde nodig. Laten we het maar onverbloemd zeggen: We verwachten van het gereformeerde volk nog veel geld. Voor 1 januari nog een kleine honderd duizend gulden. Maar we hebben ook actieve werkers nodig voor de stimulering van onze arbeid. U vindt hieronder twee gegevens: Ons gironummer en het adres van de secretaris van onze financiële commissie. Als U kunt en wilt: werkt met beide gegevens! Stort Uw bijdrage en geeft U op als actieve medewerker.

Namens het bestuur:
W. Vreeken, voorzitter.

Gironummer: Ver. voor Gereformerd Middelbaar en Voorber. Hoger Onderwijs te Rotterdam No 123650.

Secr. Fin. commissie: W. Groenevelt, Bas Jungeriusstraat 106c, Rotterdam-20.
Telef. 010 - 78584.

KRITISCHE KRABBEL

Onze arme dominees

Frater is een eenvoudig man. Maar hij probeert toch een beetje op de hoogte te blijven van wat er in „kerk, staat en maatschappij" geschiedt.

Zo heeft hij ook zijn best gedaan iets te begrijpen van het jaarverslag van de Nederlandse Bank. Of, precies gezegd, van wat hij daarover in de krant las. Zo'n jaarverslag zelf heeft hij nog nooit onder ogen gehad. Heel veel van wat hij las begreep frater niet. Maar een paar dingen wel. Daaronder was ook dit dat het werkelijke nationale inkomen van ons volk in 1959 groeide met 7.3% en in 1960 zelfs met 7.6%. Dat wil zeggen: in twee jaar nam het gemiddelde inkomen van een Nederlander toe met niet minder dan 15%! Het prijspeil van het levensonderhoud steeg evenwel met slechts 2.3%. De situatie is dus zo, dat de „weelde" in de laatste twee jaar enorm toenam. Laag berekend heeft een gemiddelde Nederlander 10% van zijn tegenwoordig inkomen méér beschikbaar om te sparen of weeldeartikelen te kopen.

Over die cijfers is frater gaan nadenken. En wel in verband met wat men noemt het „honorarium" van de dominees en andere kerkelijke functionarissen. Ds Visee schreef eens dat dat woord „honorarium" zo iets betekent als een „eershulve geschonken vergoeding". Zo mogen de traktementen van deze broeders heten — in werkelijkheid zijn ze dikwijls een „schande". Voor de dominees en nog meer voor de gemeenten. Want ze zijn vaak „schandalig" laag.

Frater vroeg zich nu in verband met wat hij las af of de genoemde dienaren der kerk nu in ieder geval ook een klein aandeeltje hebben gekregen in deze groeiende weelde. Voor hen zou dat allermindst een „weelde" zijn. Het zou hun alleen in staat stellen eindelijk eens enkele dingen te kopen — wat kleren voor man en vrouw en kinderen, een paar boeken enz. — die ze al zo lang nodig hebben. Mag frater deze bij hem opgekomen vraag hier in alle bescheidenheid doorgeven aan zijn broeders en zusters? Speciaal aan zijn broeders-kerkeraadsleden?

Frater.

KERKNIEUWS

Aangenomen naar Zalk en Veecaten, kand. K. B. Holwerda te Kampen; naar Culemborg, kand. J. P. de Vries te Krommenie.

Bedankt voor Veenendaal, kand. K. B. Holwerda.

Afscheid. Ds G. v. d. Brink nam zondag j.l. afscheid van de kerken van Veendam en Sappemeer. Hij bediende bij die gelegenheid het woord uit 1 Thess. 5: 1—11.

Kampen. In een kerkeradsvergadering van de Geref. Kerk werd de exploitatierekening over 1960 behandeld. Het eindbedrag was f 110.174,86. Het nadelig saldo f 3179,97. De inkomsten van de diakonie waren f 85.585,12, de uitgaven f 75.973,29, het saldo f 9.611,83. De administrateur deelde mee, dat voor de kerk was opgebracht f 114.927,—, voor de diakonie f 51.750,—. Voor doeleinden buiten het werk der eigen gemeente f 31.042,—, totaal f 197.719,—.

NAAR EEN EIGEN TEHUIS...

via een reis naar Parijs.

Wat heeft Parijs nu met het tehuis te maken? Het antwoord hierop werd gegeven door de deelnemers aan de reis naar Parijs, welke in de paasweek door de Gereformeerde Reisvereniging werd georganiseerd. Zij waren enthousiast en dankbaar. Op de terugreis werd een collecte gehouden, waarvan de helft, f 31,—, werd bestemd voor het tehuis.

via voorlichtingsavonden.

In de afgelopen veertien dagen mocht over het werk der Stichting worden gesproken op een gemeentevergadering te Breda; tijdens een gecombineerde vergadering van de vrouwen- en mannenverenigingen te Axel en te Giessendam voor een kring van vrouwenverenigingen.

Op elk van deze avonden werd een collecte gehouden, welke met de ontvangen giften een totaal opleverden van f 245,60. Van de op deze avonden uitgedeelde folders werden er reeds ingevuld terugontvangen. Wij hopen nog vele nieuwe contribuanten te mogen inschrijven.

Varia.

„Dankbare kinderen thuis, geven andere kin-

deren een tehuis". Zij deden dit met het overmaken van f 50,—.

Tijdens een bruiloft werd een collecte gehouden, met als resultaat f 11,30.

De geruchten aangaande plaatselijke inzamelingen nemen steeds meer toe. Het resultaat ervan zien wij met ongewone belangstelling tegemoet.

Particulieren maakten met hun bijdragen de eerste f 10.000,— vol. Die van de kerken hebben thans een hoogte bereikt, welke doen denken aan de eerste f 100.000,—. Wanneer zullen deze worden bereikt? Vóór of op 28 juni? Dit is de datum waarop de diakenen van al onze kerken te Enschede hun jaarlijkse conferentie hopen te houden. Het waren de diakenen die in 1952 het initiatief namen tot het in het leven roepen der Stichting. Zij waren het ook die in oktober 1960 zich geheel accoord verklaarden met de plannen voor een eigen tehuis.

Het jaarverslag is intussen verschenen. Er werden 1.000 ex. verzonden. Wij herhalen: wie er prijs op stelt zullen wij het gaarne toezenden.

Verantwoording tot 25 april 1961.

Ontvangen van particulieren	f 10.131,76
Van kerken	f 62.812,65
Totaal :	f 72.944,41

Aan allen die aan dit resultaat hebben medegewerkt zeggen wij onze hartelijke dank.

Giften en collecten kunnen worden gestort op postrekening nr 52325 t.n.v. „Stichting Gereformeerde Kinderbescherming” te Utrecht.

VAN DE GENERALE SYNODE

De 3de synodeweek

De synodeweek van dinsdag 25 tot vrijdag 28 april bood weinig belangwekkends voor de openbaarheid, voor het toezend publiek en voor het kerkvolk. De dinsdag, woensdag en donderdag voor het grootste deel, zijn besteed voor voorbereidend studiewerkzaamheden in de vergaderingen van de werk-commissies. De eerste voltallige openbare vergadering is donderdagavond gehouden. Toen was een onderwerp aan de orde dat recht heeft op algemene belangstelling, en dat niet alleen recht daarop heeft, maar dat zeker de algemene belangstelling van onze mensen door heel het vaderland, ook met de daad heeft, we bedoelen het punt van de „enige gezangen”, het bundeltje van 29 gezangen dat onze kerken sinds 1933 in gebruik hebben voor wat betreft het zingen in de eredienst. Daaruit zingen wij in onze eredienst. Opzettelijk zeg ik dit zoals ik het zeg: wij zingen daaruit in onze eredienst. Dat is heel wat anders dan: wij zingen deze liederen! Ik geloof dat er in dit kleine bundeltje onderscheidene liederen staan, die wel nimmer opgegeven zullen worden door de voorgangers. Zulks vanwege de feilen en gebreken die aan verschillende van deze liederen naar aller mening kleven.

De Gezangen

De zaak van de gezangen was op het agendum van de synode van Assen gekomen door een verzoek van de part. synode van Utrecht. Deze part. synode (van 30 juni 1960) heeft aan de gen. synode gevraagd een revisie of herziening van de bundel „Enige Gezangen”, en zo nodig een uitbreiding van deze bundel. Letterlijk vroeg de particuliere synode dit: de gen. synode benoeme een commissie van deskundig te achten broeders (en zusters e.v.) die de opdracht krijgt: a) een onderzoek in te stellen naar de gegrondheid van de bezwaren van de kerk te Hilversum voor de verwijdering van de door deze kerk genoemde gezangen (10, 12, 13, 14, 21 en 26) uit de bestaande bundel „Enige Gezangen”; b) ook de overige gezangen op hun schriftuurlijkheid te toetsen; c) een aantal rechtstreeks aan de heilige Schrift ontleende liederen te verzamelen en te beoordelen of deze zonder bezwaar in de gereformeerde eredienst zouden kunnen worden gezongen. De part. synode stelde verder voor dat deze commissie van haar werkzaamheden en bevinden uiterlijk een half jaar vóór de volgende gen. synode „rapport zal uitbrengen aan de kerken”!

De part. synode gaf in een korte toelichting bij dit voorstel als haar oordeel te kennen, dat niet volstaan zou moeten worden met verwijdering van een aantal onjuist geachte gezangen, maar dat ook positief behoorde te worden omgezien naar aanvulling van de liederenschat der kerk. De part. synode wees daarbij op de bundel „Heilige Gezangen” van Adriaan van Boven. Naar het oordeel van deze part. synode verkregen de daarin opgenomen berijmde schriftgedeelten niet die aandacht onder ons, die ze verdienden. Voorts heeft deze part. synode als haar oordeel uitgesproken dat niet alleen de door de kerkeraad van Hilversum in haar bezwaarschrift genoemde gezangen, maar ook de overige van onze bundel op hun schriftuurlijkheid getoetst dienen te worden.

De bezwaren van de kerk te Hilversum

Het loont de moeite bij de bezwaren van de kerk van Hilversum even stil te staan. Deze kerk

heeft toch deze zaak van toetsing en herziening van een aantal gezangen uit onze bundel ter vergadering van de part. synode van Utrecht gebracht. Welnu deze kerk wijst in haar ter part. synode ingediend bezwaarschrift onschriftuurlijke gedachten die, naar het oordeel van de kerkeraad, voorkomen in de bovengenoemde gezangen 10, 12, 13, 14, 21 en 26.

Het is goed om de bedoeling van de kerkeraad te Hilversum met betrekking tot het aanhangig maken van deze zaak, niet mis te verstaan. Om eventuele misverstanden te voorkomen geven we de volgende algemene opmerkingen van de raad te Hilversum in dit verband gemaakt, letterlijk door. Ze luiden:

1. De raad van de Geref. kerk voornoemd wil met het aanhangig-maken van deze kwestie NIET uitspreken, dat er geen „gezangen” mogen worden gezongen. Met name meent hij, dat er in de kerk plaats moet zijn voor het zingen van liederen, die berijmde schriftgedeelten zijn (voorbeeld: gezang 17: U heilig Godslam loven wij, naar Openb. 5);
2. De raad mist in de betreffende besluiten van Middelburg 1933 bij het invoeren van liederen naast de psalmen, de toetsing van deze liederen aan de Schrift, die ten alle tijd eerste eis blijft.
3. Het zal een ieder, die enige studie maakt van de historie in dezen, duidelijk worden, dat er bij alle deining, die er geweest is betreffende de „Gezangen-kwestie” zo weinig gesproken is over de onschriftuurlijke gedachten, die in bepaalde verzen naar voren komen.”

De kerkeraad te Hilversum heeft nadrukkelijk uitgesproken, dat hij niet van mening is, dat geen gezangen mogen worden gezongen, en dat hij wél van mening is, dat er in de kerk plaats moet zijn voor het zingen van liederen, die berijmde schriftgedeelten zijn.

De commissie die deze zaak ter gen. synode inleidde, merkte in haar rapport op, dat reeds aanstonds, en in verband met hetgeen deputaten destijds aan de synode van Middelburg aanboden is als concept-bundel, en in verband met de door die synode aanvaarde bundel, opgemerkt is, ook door voorstanders van uitbreiding van de oude bundel gezangen, dat er wel degelijk bezwaren tegen de onderhavige gezangen in te brengen waren. Later, na 1933 zijn die bezwaren ook aan de orde gekomen. Dit kan blijken uit artikelen van wijlen prof. dr K. Schilder in de „Reformatie” 1932/33. Ook door ds Visee is kritiek op liederen uit de bundel gepubliceerd. De commissie die de zaak voor de behandeling in de voltallige vergadering der synode in voorbereiding had, achtte het niet nodig, zelfstandig een onderzoek in te stellen, naar de houdbaarheid van de door de kerkeraad van Hilversum tegen de met name genoemde gezangen in te brengen. Zij kon zich in de grote lijnen met de door de kerkeraad uitgebrachte kritiek verenigen en achtte deze kritiek ernstig genoeg om reden te zijn deputaten te benoemen en aan deze op te dragen de gehele bundel „Enige Gezangen” op zijn schriftuurlijkheid te toetsen.

Wij zullen de door de kerkeraad van Hilversum uitgebrachte kritiek op de bovengenoemde gezangen, niet in extenso weergeven omdat dit te veel van onze ruimte zou gaan vergen.

Wij volstaan met te vermelden, dat de synode tenslotte zonder tegenkanting, met algemene stemmen, naar uw verslaggever zich goed meent te herinneren, besloot deputaten te benoemen met de opdracht een onderzoek als de kerkeraad van Hilversum wilde, in te stellen; en ook de overige gezangen op hun schriftuurlijkheid te toetsen; voorts met de opdracht, enige door berijming van daarvoor geschikte schriftgedeelten verkregen liederen te verzamelen en te beoordelen of deze zonder bezwaar in de eredienst kunnen worden gezongen; ook aandacht te geven aan de bundel „Heilige Gezangen” van A. van Boven (br W. v. d. Kamp) en nog een kleinigheid.

Radio-uitzending van kerkdiensten

Ook dit punt is aan het einde van de 3e synodeweek aangesneden. Verder dan aansnijden is de synode in deze week niet gekomen. De vrijdag is er aan gespandeerd.

De zaak kwam ter tafel doormiddel van het rapport van de deputaten voor radio-uitzending van kerkdiensten benoemd door de gen. synode van Bunschoten-Spakenburg. Bovendien was ter synode een schrijven van de kerk te Leeuwarden met bezwaar tegen een handeling van deputaten, plus een gelijkgericht verzoek van de classis Leeuwarden. Wat behelste het schrijven van de kerk te Leeuwarden en het verzoek van de classis Leeuwarden? Het schrijven betrof de naamvermelding van onze kerken bij de radiouitzendingen van kerkdiensten. Bekend is dat voor de microfoon en in de radiogids van de N.C.R.V. de kerkdiensten van onze kerken en de predikanten onzer kerken, wanneer zij voor de microfoon komen, worden aangekondigd als Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt). Deze naam van onze kerken (Geref. Kerken) met de toevoeging „vrijgemaakt”, hebben deputaten in de

Redactieleden:
 Dr. J. BOSCH, P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Prof. C. VEENHOF

Adres van Redactie:
 H. J. Jager, Jan v. Arkelstr. 7, Kampen

Medewerkers:
 Ds. D. van Dijk, Groningen
 Drs W. K. van Dijk, Groningen
 P. A. Hekstra, Rotterdam
 Dr. D. Holwerda, Zuidhorn
 Ds. P. K. Keizer, Groningen
 Drs J. F. J. Lamet, Eindhoven
 Ds. J. Meester, Amsterdam-Z.
 Mr. Dr. J. Meulink, Enschede
 D. W. L. Milo, Nunspeet
 Prof. Dr. K. J. Popma, Utrecht
 Drs G. Puchinger, Den Haag
 Dr. H. R. Rookmaaker, Leiden
 Dr. Ir. J. Stellingwerff, Amsterdam
 Ds. B. Telder, Breda
 Ds. G. Visee, Kampen
 Ds. C. Vonk, Schiedam
 Ds. D. K. Wielenga JDzn, Rotterdam
 Prof. Mr. H. D. van Wijk, Amstelveen

Secretariaat Geref. Persvereniging „Opbouw”:
 H. Albracht, Prof. Wentlaan 50, Utrecht

Penningmeester van de Geref. Persvereniging:
 Drs J. F. J. Lamet, Antilopelaan 2, Geldrop, post Eindhoven

Administratie: Slotlaan 220, Zeist

praktische samenwerking met andere kerken, kerkgenootschappen of groeperingen goedgevonden te kiezen ter onderscheiding uiteraard van de Geref. Kerken, die niet vrijgemaakt zijn. Die samenwerking voor wat betreft de radio-uitzending van kerkdiensten bleek nodig in een stichting, die rechtspersoonlijkheid verkreeg. In deze samenwerking met andere kerkelijke groeperingen voor wat betreft de uitzending van radio-kerkdiensten enz., welke samenwerking i.c. in een „convent” van kerken vorm gekregen heeft, en een „stichting” moest worden om de een of andere juridische reden, welke uw dienaar u niet kan uiteenzetten, is nu door deputaten goed gevonden de toevoeging „vrijgemaakt”, tussen aanhalingstekens aan de naam onzer kerken toe te voegen.

De kerk en de classis van Leeuwarden kwamen tegen deze handeling van deputaten krachtig in verzet. De commissie die de behandeling van het rapport ter synode moest voorbereiden, was dezelfde mening toegedaan als de kerk en de classis van Leeuwarden op dit punt. De commissie stelde aan de synode voor deze handelwijze van deputaten te veroordelen als in strijd met een synodebesluit van Bunschoten-Spakenburg inzake de naam der kerken. Over dit voorstel van de commissie is vrijdag de hele dag gesproken. Dit voorstel kon de synode aanvaarden en tot het hare maken of niet aanvaarden en verwerpen. Zij kon het eventueel aanvullen of amenderen. Dit voorstel werd op haar tafel gelegd, geen ander.

Die vrijdag toonde echter het wonderlijke schouwspel dat de eerste spreker bij de eerste spreekronde, de voorzitter van de kerkeraad van Leeuwarden was, die een rede ging houden om het voorstel van de commissie, dat van zijn kant niet behoefde worden verdedigd, wijl het commissievoorstel Leeuwardens mening had overgenomen, met vuur en verve te verdedigen (en dat ondanks de waarschuwing van de synodepraeses, die dit keer wel zéér lankmoedig is geweest wat de orde betreft!) Toen is eigenlijk door heel weinig sprekers meer over het voorstel van de commissie gesproken dat ter tafel lag als het enig onderwerp waarover diende te worden gesproken; de meeste sprekers gingen in het algemeen beschouwingen houden over de naam der kerken. Een onderwerp dat per se niet aan de orde was. Hoogstens zijdelings.

En zó is dan de hele lieve vrijdag voorbijgegaan. Voor uw verslaggever leek de vrijdag wel een arena, waar iemand een enorm stokpaard had bestegen en nu lustig ronddraafde, en de hele zaak ging mee draven. De noordelingen vinden blijkbaar de synodetijd niet zo kostbaar als ze is naar de mening van hen die westelijker wonen.

In de 4e week verder draven? Hopelijk niet!
 J. M.

Drukkerij Steenberg
 ZEIST - TELEFOON 03404 - 2452

★

Periodieken
 Boekwerken
 Handelsdrukwerk